

Marloes Morshuis

- INTERVIEW -

Je hebt, onder meer, dystopische verhalen geschreven. Wat is een dystopie voor jou en wat maakt het zo interessant?

Ik heb lang tegengesproken dat mijn boeken dystopisch zijn, omdat ik ze zo dicht bij onze actuele realiteit vind liggen. Mijn eigen beeld van een dystopie is toch nog wat akeliger. In mijn verhalen is lang niet alles naar, er is altijd ruimte voor hoop, lichtheid en soms ook humor. Maar inmiddels heb ik me overgegeven, want het werkt wel zo dat ik naar onze wereld kijk, en daar een dystopische draai aan geef.

Stel bijvoorbeeld dat er wordt geroepen dat we problemen hebben vanwege overbevolking, oké, dan laat ik een boel mensen verdwijnen en kijk wat er gebeurt. Overigens begint Alter juist in een wereld die heel mooi is gemaakt door AI. Maar ja, mij kennende blijft die utopie niet lang bestaan...

Hoe was jij op school als leerling? Was je zelf vroeger een lezer?

Ik had het geluk dat ik er makkelijk doorheen rolde (op natuurkunde na, dat ik wonderlijk genoeg als eindexamenvak koos). Als ik zei dat ik huiswerk ging maken, zat ik vaak stiekem te lezen. Ik deed best veel voor school, maar ik was meer een actieve leerling (in allerlei clubjes) dan een ijverige. Gelukkig kun je op school veel meer leren dan alleen de lesstof.

Wie of wat wakkerde jouw lees- of schrijfhonger aan?

Mijn vader was vroeger leraar Nederlands, dus dan weet je het wel... Boeken en verhalen zijn ons met de paplepel ingegoten. Overigens van Asterix tot literatuur – er was ruimte voor allerlei verhalen. Dat is natuurlijk geen enkele garantie voor een blijvende lees- of schrijfhonger, maar de verhalenliefde zat er bij mij al vroeg in. Ik zat niet altijd met neus in de boeken, integendeel. Ik was veel buiten en klom ook in bomen, maar ging daar dan wel zitten lezen of me voorstellen dat ik in een andere wereld was.

Wat is voor jou een belangrijk thema in je boeken waar je graag met jongeren over in gesprek gaat?

Mijn boeken gaan over allerlei actuele dingen die in de wereld spelen. Allemaal thema's die ik belangrijk en interessant vind, of eng, of potentieel gevaarlijk ook. Klimaatverandering, AI, om er een paar te noemen. Maar de rode draad zijn niet de inhoudelijke thema's, uiteindelijk gaat het over zelf nadenken. Je mening vormen, het gevoel hebben dat jij ook dingen kunt veranderen, dat de wereld niet iets is wat je overkomt, dat we samen bepalen hoe die eruitziet.

Je staat in de bibliotheek en je hebt zin om te lezen. Hoe vind je een boek dat bij je past?

Goeie. Misschien verwacht je het niet, maar ik ben altijd een beetje hulpeloos in de bieb. Als je mij uit alles laat kiezen, dan vergeet ik altijd de boeken die ik nog wilde lezen, de schrijvers die ik ken... Vaak dwaal ik een beetje rond, het voordeel is dat je dan verrast wordt. Mijn voornemen is om meteen een titel op te schrijven als ik over ene interessant boek hoor of lees. En dan niet in warrige notities, maar een mooi geordend lijstje. Ooit.

Moet je op zoek naar inspiratie of overkomt het je?

De ideeën overkomen me meestal, maar dat zijn nog lang geen verhalen. Gedachtes, een wereld, een sterke stel dat-voorstelling... Soms zijn het een heleboel losse elementen, die ik dan nog wel aan elkaar moet smeden. Dat vergt vaak veel denken en dobberen.

Wat voor scenes vind je het leukst om te schrijven?

Dialogen! Die vliegen meestal uit mijn pen. Toetsenbord.

Denk je tijdens het schrijven vaak aan de lezer?

Nee. Vrijwel nooit. Tijdens het schrijven ben ik bezig met mijn verhaal en voel ik me vrij, ik ben helemaal niet bezig met wat iemand kan vinden van wat ik allemaal bedenk. Pas als het vrijwel af is, ben ik me er ineens van bewust dat het natuurlijk wel de bedoeling is dat het gelezen gaat worden. Dan is het altijd even moeilijk om het los te laten.

Welk advies zou je jongeren willen geven die later zelf graag willen schrijven?

Het ligt misschien voor de hand, maar: heel veel lezen. Zo vul je je hoofd met woorden en werelden, train je je verbeelding en je taal. En: gewoon beginnen. Niet bang zijn. En als het taai is: doorgaan.

LITERATOUR

Wat is de fijnste plek om een boek te lezen?

Een van mijn favoriete plekken is in mijn hangmat in mijn werkkamer – liefst als het een beetje regent met de deuren open. Ik lees ook altijd in bed. Ik kan niet slapen als ik niet eerst lees, maakt niet uit hoe laat het is.

Marloes Morshuis

- LEESFRAGMENT -

Het leesfragment van Marloes Morshuis komt uit *Alter* en wordt aangeboden door Leminiscaat.

Hoewel je ook in het weekend al vroeg in de avond een kanon kon afschieten in de straten van Alaman, bleef er één plek in de stad de hele nacht klaarwakker. Die plek bevond zich in een rommelige straat ten zuiden van het stadscentrum, niet ver van de Alame, in de kelder van een oud pakhuis waar vroeger graan werd opgeslagen.

Dit was de zesde keer dat Roz de trap afdaalde naar The Underground en nog steeds voelde het alsof ze het paradijs binnenstapte. De meeste mensen vonden het ongetwijfeld een hel: de vloer plakte van het bier, het stond blauw van allerlei soorten rook en in de wc-deuren waren niet alleen namen gekrast, maar ook de meest creatieve scheldwoorden voor dialego's.

De eerste keer dat Fabian haar meenam, had Roz haar ogen uitgekeken en zich hardop afgevraagd of het een illegale club was. Hier gebeurden dingen waar zo'n beetje elke dialego in de DN van op tilt sloeg. Hoe kon zo'n plek niet verboden zijn? De barman had haar gehoord en zijn hoofd geschud. 'Onze wereld zit veel slimmer in elkaar,' had hij gezegd. 'Verbieden is niet nodig, daar hebben we tegenwoordig de Checks voor. Denk je dat jouw dialego het een goed idee vindt dat jij naar The Underground gaat?'

Nee, natuurlijk niet. Zorry wilde dat Roz 's avonds een boek las of een spelletje deed met Barbara. Een uurtje gamede, misschien, of vooruit, naar de film ging. De barman had Roz scherp aangekeken terwijl hij geroutineerd bierglazen spoelde. 'Hoe oud ben je, een jaar of vijftien?

Nog in de kalibratieperiode? Kijk goed uit, meiske. Kom niet te vaak. Zelf werk ik maar één keer per week hier en dat compenseer ik met vrijwilligerswerk in de ouderenzorg. Zo blijven mijn schermen nét oranje. Veel mensen hier denken dat ze onzichtbaar zijn als ze hun telefoon uitzetten, maar je dialego komt er echt wel achter dat je in The Underground bent.'

'Hoe dan?'

De barman had een cola light voor haar neus gezet. 'Dialego's zijn gulzige wezens, die voeden zich met alle informatie die ergens rondslingert.'

'Samen weten we alles,' mompelde Roz.

'Precies. Dialego's honger je niet zo makkelijk uit.'

Deze vrijdagavond was The Underground drukker dan anders, ongetwijfeld door het optreden van huisband DialDevil. Het stonk naar zweet, bier en rook. Er zat maar één ding op: de geur diep opsnuiven, de bassen van DialDevil door je buik laten trillen en meedeinen met de dansende lijven. Roz voelde de arm van Fabian stevig om haar middel. Ze kon springen. Dansen. Vliegen. Vallen. Fabian zou haar opvangen.

Een vriendje dat niet eerlijk is... De woorden van Zorry waren vervaagd tot een verre echo. Misschien vroeg Roz Fabian vannacht in de Fun Star of hij wist waarom Zorry dat had gezegd. Of morgen. Of nooit.

De raggende gitaren van DialDevil vielen plotseling stil toen een vrouw in crewshirt het podium opklom. Ze fluisterde iets in het oor van de zanger. Die sloeg een hand voor zijn ogen. Even maar. Toen slofte hij met zichtbare tegenzin naar de rand van het podium. 'Mensen, het spijt me. Ik hoor net dat een paar minuten geleden een Code Rood is afgegeven voor iemand die mogelijk hier in The Under-

ground is. Ik noem geen naam, maar misschien is het voor jou.' De zanger van DialDevil schudde zijn lange zwarte lok naar achter en keek de zaal rond terwijl hij zacht op zijn gitaar begon te pingelen. 'Of voor jou, jou of jou... Of voor ons allemaal! Misschien zijn we allemaal Code Roders!' Hij liet zijn gitaar janken en sprong terug naar zijn microfoon. 'RUN! RUN! RUN TO THE SUN!' schreeuwde hij terwijl de drummer zijn stokken pakte en op het ritme van de woorden meesloeg.

Handen graaiden in zakken, telefoons werden aangezet en lichtten rood op. Er klonken kreten van afschuw. Iedereen wist wat Code Rood betekende: een nieuwe klant voor het Transferum. Iemand die zich na twee rode schermen niet meer voor zijn volgende Check durfde te melden bij een Checkpoint en vluchtte, onderdook, of soms zelfs verlamd thuis zat te wachten tot de Altercoaches hem kwamen halen. Hoe dan ook was het uitstel van executie, want het Altercentrum nam de opsporing van Code Roders zeer serieus. 'Benieuwd wat ze doen als het om een gevaarlijke seriemoordenaar gaat,' had Roz gezegd toen ze een paar weken geleden met Fabian de Code Rood-melding van ene Elise bekeek. Op de foto in de melding lachte een meisje met een hoofd vol vlechtjes lief naar de camera.

'Rozzy, je begrijpt het niet! Dit is veel erger: dit meisje doet niet wat haar dialego will!' had Fabian geroepen. 'Drie rode schermen scoren... daar is een seriemoordenaar niets bij!' Roz had willen lachen, maar de lach was in haar keel blijven steken toen de foto groen oplichtte en daarna van haar telefoon verdween. De Altercoaches hadden Elise al gevonden.

Ze zouden haar ongetwijfeld meteen naar een Transferum brengen

waar ze in de Schaduw verdween en werd vervangen door haar dialego. Elise kon geen schade meer aanrichten in de wereld. De mensen in de DN konden opgelucht ademen.

Roz keek om zich heen in The Underground. Voor wie zou de nieuwe Code Rood-melding zijn? Misschien dat blonde meisje dat zo geschokt om zich heen keek? Haar dialego vond het vast niet leuk dat er een halve kilo metaal in haar gezicht hing. Die man met die baard? De hand waarmee hij zijn halve liter bier omklemde zag blauw van de tatoeages. Of nee... toch niet Belle? Iets verderop zag ze de oudere zus van Valda richting de bar lopen. Roz vond haar eindeloos fascinerend; Valda noemde haar zus een moeilijkhedenmagneet. Hoe dan ook was Belle ongetwijfeld een kansrijke kandidaat voor Code Rood.

Er klopte iets niet. Er miste iets. De arm van Fabian lag niet langer om haar middel. Roz draaide zich om.

Nee.

Een vriendje dat niet eerlijk is...